

4. ПЕРЕОСМИСЛЕННЯ РОЛІ ГРОМАДСЬКИХ ПРОСТОРІВ МІСТА УЖГОРОДА ТА ЇХ ЕВОЛЮЦІЯ

Кіс Н. Ю. к.т.н., доц.

ДВНЗ «Ужгородський національний університет»

24 лютого 2022 року російська федерація почала широкомасштабне вторгнення в Україну. Якою є реакція людини в критичній, небезпечній для життя ситуації? Перша реакція людини може бути різною в залежності від особистості та конкретних обставин. Однак можна виділити декілька основних типів:

1. Стрес: найбільш поширена реакція в такій ситуації - це стрес, відчуття паніки, тривожність та страх перед небезпекою, що призводить до неорганізованої поведінки та важкостей у прийнятті раціональних рішень.
2. Активна реакція: деякі люди можуть реагувати активно, намагаючись швидко діяти, вони шукають виходи як допомагати іншим та що зробити для полегшення ситуації.
3. Блокування: ступір або неспроможність реагувати
4. Пошук інформації: деякі люди можуть намагатися зібрати якомога більше інформації про ситуацію, щоб краще зрозуміти, що відбувається та як реагувати.
5. Звернення до інших: багато людей шукають підтримки та розуміння в інших людях. Вони можуть намагатися об'єднати сили з іншими, щоб спільно вирішити ситуацію.

Всі ці типи реакцій об'єднує одна спільна риса – потреба в соціальній взаємодії.

Ужгород – древнє історичне місто, найзахідніше українське місто, адміністративний центр Закарпатської області. Місто відноситься до середньовічних європейських міст. Воно розташоване на кордоні зі Словацькою республікою, далеко від зони бойових дій. Таке географічне розташування сприяє притоку людей що рятуються від війни. Станом на лютий 2023 в місті офіційно зареєстровано 27 тисяч внутрішньо переміщених осіб, проте по факту проживає близько 40 тисяч.

Сьогодні критичні виклики які з початку широкомасштабного вторгнення постали перед містом успішно вирішуються: інтенсивно будується нове житло та містечка для переселених людей, триває пошук рішень по забезпеченістю закладами освіти та культури, відбулася релокація ряду підприємств, що дало можливості для працевлаштування.

Коли постало питання соціокультурної адаптації, зокрема створення умов, які б допомагали людям відновити нормальний режим життя, після пережитих труднощів у зоні бойових дій, в місті активно почали організовуються заходи для соціальної взаємодії між різними групами населення. Місцями де люди постійно взаємодіють є в першу чергу громадські простори – як доступні відкриті простори міста які здатні

сприяти незапланованим контактам між людьми. В міських парках, скверах, на набережних, площах, на території культурних центрів, проводилися різні заходи де люди могли зустрічатися, знайомитися, спілкуватися та спільно вирішувати питання які постали перед ними.

Серед основних прикладів можна навести ряд заходів що мали позитивний ефект та допомогли знайти спільні точки взаємодії:

1. заходи, які об'єднували жителів і переселенців відзначати різноманітні культурні події (висаджування Меморіальної алеї в парку Боздош, виготовлення оберегів для захисників)
2. громадські зустрічі евенти та обговорення, де люди збирались для спільного відпочинку та розваг (арт простори для дітей та дорослих, зони для дітей на Ботанічній набережній, виставки фотографії та художньої творчості, сцена для реалізації та виступів творчих центрів Падіюн, Блітц, Сінема Спейс та ін.)
3. місця релігійного обряду, де люди з різних культур могли взаємодіяти у молитвах і святкуваннях (Молитва за мир, Молитва за Україну, та Хресна хода)
4. культурні центри, де проводилися виставки, лекції, майстеркласи та інші події для сприяння обміну культурними традиціями (фотовиставка Закарпаття і війна. Фотохроніки, благодійний майстер-клас зі змішаних бойових мистецтв ММА на підтримку ЗСУ)
5. проведення ярмарок, які одночасно вирішували комерційні та економічні питання, та мали як культурний характер, так і соціальний (Ярмарок вакансій, Благодійний весняний ярмарок, Сакура Фест, благодійний середньовічний ярмарок "На Самайн"...)

Місцями де люди постійно взаємодіють є в першу чергу громадські простори – як доступні відкриті простори міста які сприяють незапланованим контактам між людьми. Це - саме ті елементи міста які першими проходять культурну та соціальну трансформацію, відображаючи настрої суспільства. Хоч громадські простори часто сприймаються нами як окремі фрагменти які знаходяться в міському просторі. Насправді вони є не менш важливим елементом міської інфраструктури на ряду з вулично-дорожньою мережею, структурно-планувальними одиницями, мережею громадського обслуговування міста.

Описані процеси приводять нас до думки про необхідність переосмислення ролі міста та громадських просторів. В рамках дослідження проведено аналіз еволюції громадських просторів міста Ужгорода. Виділено три етапи формуння: I-до1945, II - 1946-1991рр, III- 1992-2022рр., IV – сучасний період. Ймовірно з 2022 р. розпочався новий етап в розвитку громадських просторів міста як вагомого соціокультурного виміру містобудування

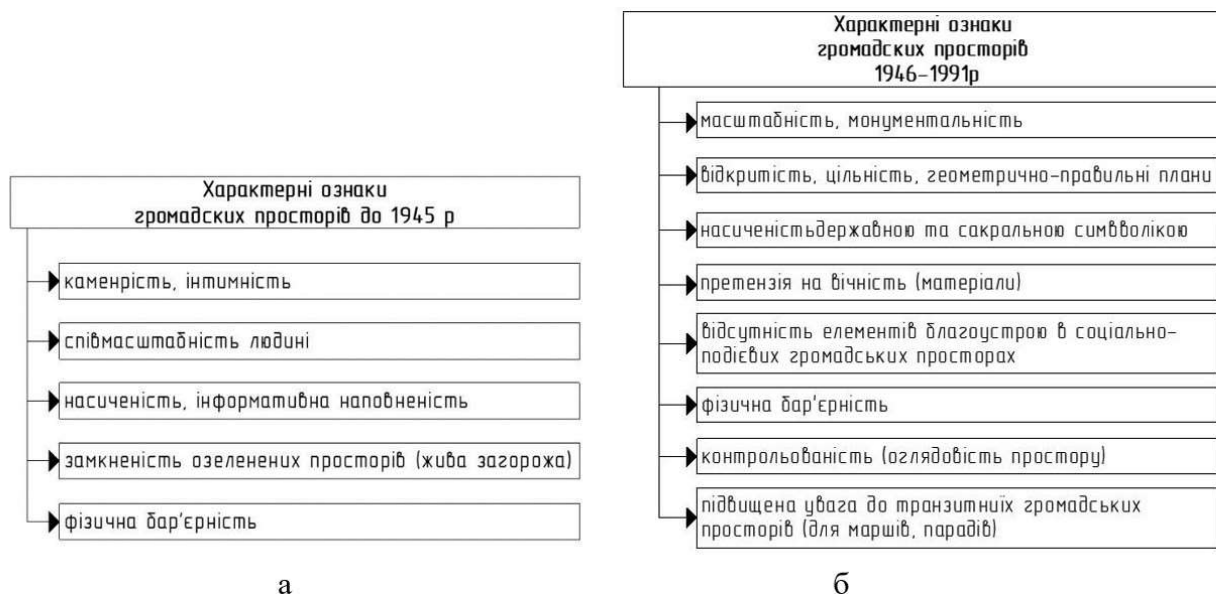

Рисунок 1. Еволюція громадських просторів а-до 1945р., б-1946-1991рр

Отже, на ряду з вулично-дорожньою мережею, структурно-планувальними одиницями, мережею громадського обслуговування міста, громадські простори міста - є важливим елементом міської інфраструктури що представляє вагомий соціокультурний вимір містобудування.